

видів страхування, які передбачають обов'язок страховика по страхових виплатах у розмірі повної або часткової компенсації збитку, нанесеного майновим інтересам фізичної особи, яка уклала договір, пов'язаних з обов'язком останнього відшкодувати збиток, заподіяний третім особам, у зв'язку із здійсненням страхувальником професійної діяльності.

ДИСКУСІЯ: Страхування відповідальності при здійсненні професійної діяльності є одним з видів, якому притаманні всі риси і принципи теорії і практики страхування в цілому, в той же час воно має ряд особливостей, що виділяють його в страховій системі та класифікації.

Подальші дослідження з даної проблематики повинні бути направлені на виявлення шляхів впровадження більш широкого кола видів страхування професійної відповідальності на страховому ринку України, які б функціонували не тільки де-юре, а й застосовувались на практиці.

Поширення такого страхування в нашій країні стримується наступними проблемами: недостатньою вивченістю об'єкта страхування – професійної відповідальності, науковою нерозробленістю пов'язаних з нею питань: її сутності, класифікації; прогалинами в теоретичному обґрунтуванні та осмисленні актуальності і потреби його розвитку в Україні; недосконалістю законодавчої

бази, що регулює його організацію та проведення; відсутністю системних заходів з його реалізації в сферах професійної діяльності; непорядкованістю принципів та особливостей при його розробці та проведенні страховими компаніями. Все це визначає необхідність подальших досліджень в даному напрямку.

Список використаних джерел

1. Шахов В.В. Страхование / В.В. Шахов. – Изд. 3-е, [перераб. и доп.]. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. – 311 с.
2. Осадець С.С. Страхування: підручник / С.С. Осадець. – Вид. 2-ге, [перераб. і доп.]. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.
3. Федорова Т.А. Основы страховой деятельности: учебник / Т.А. Федорова – М.: БЭК, 2004. – 875 с.
4. Сплетунов Ю.А. Страхование / Ю.А. Сплетунов, Е.Ф. Дюжиков – М.: "Инфра-М", 2006. – 311 с.
5. Страхування: [практикум] / [В.Д. Базилевич, Р.В. Пікус, К.С. Базилевич, В.А. Кравченко та ін.]; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2011. – 607 с.
6. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
7. Дорош Н. Страхування професійної відповідальності аудиторів / Н. Дорош // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Економіка. – 2008. – № 101. – С. 29-31.
DOI: 10.17721
8. Дрозд І.М. Особливості страхування професійної відповідальності / І.М. Дрозд // Університетські наукові записки. – 2006. – №2 (18). – С. 367-370

Надійшла до редколегії 26.01.15

О. Лобова, канд. экон. наук, ассист.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ОСОБЕННОСТИ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ СТРАХОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В УКРАИНЕ

Обобщено особенности страхования профессиональной ответственности. Определена сущность понятия профессиональная ответственность. Охарактеризованы основные элементы договора страхования профессиональной ответственности. Рассмотрены виды страхования профессиональной ответственности. Проанализированы размер страховых тарифов при предоставлении услуг по страхованию профессиональной ответственности различными страховыми компаниями Украины.

Ключевые слова: профессиональная ответственность, страхование ответственности, страхование профессиональной ответственности, страховая компания.

O. Lobova, PhD in Economics, Assistant

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

FEATURES OF PROFESSIONAL LIABILITY INSURANCE REALIZATION IN UKRAINE

The signs of professional liability insurance are generalized in the article. It is the presence of losses, additional costs that require mechanisms and sources of compensation. The essence of the professional responsibility concept is determined and it is characterized like specialists material liability of different professions, lack of qualifications, errors and omissions are due to carelessness or negligence may cause harm to the client. The main elements of the professional liability insurance contract, such as insurance objects, insurance compensation, insurance risks are described. The types of professional liability insurance are characterized. There are such types of the professional liability insurance: professional liability insurance of architect, lawyer, auditor (accountant), appraiser, notary, customs broker and doctor. It is determined, that the most widespread in Ukraine is the professional liability insurance of lawyer and customs broker because the policy is purchased for the sole purpose to obtain a license. The size of insurance rates in the provision of professional liability insurance in different insurance companies of Ukraine are analyzed. It is established that insurance rate depends on the type of professional activity, scope of service, qualifications and the other factors. The development impulse can only provide judicial and legal definition of professions wide list that are subject under mandatory professional liability insurance.

Keywords: professional liability, liability insurance, professional liability insurance, insurance company.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2015, 3(168): 67-72

УДК 334.722

JEL E61

DOI: [dx.doi.org/ 10.17721/1728-2667.2015/168-3/10](http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/168-3/10)

Г. Олійник, канд. экон. наук, ассист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ ЗМЕНШЕННЯ РИЗИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

У статті визначено роль державно-приватного партнерства у соціально-економічному розвитку країни та її регіонів, визначено основні причини і соціальні фактори на користь впровадження ДПП в Україні, виокремлено основні складові ДПП у соціальній сфері. Визначено сутність соціальних ризиків, фактори, що їх обумовлюють, їх основні ознаки. Розкрито значення ДПП у контексті розподілу соціальних ризиків, визначено роль страхування в угодах про ДПП.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, приватний сектор, соціальна сфера, соціальні ризики, соціальні послуги, страхування.

ВСТУП. Постановка проблеми. На сьогоднішній день все більш очевидним стає той факт, що досягнення стратегічних цілей держави і сталого розвитку її регі-

онів неможливо без злагодженого партнерства держави і приватного сектору. Актуальність державно-приватного партнерства (ДПП) саме у соціальній сфері обумо-

влена складною соціально-економічною ситуацією в країні. В сучасних умовах все гостріше постають питання захисту малозабезпечених верств населення, реформи медичного страхування і низького рівня якості послуг соціальної сфери. ДПП покликане забезпечити доступність суспільних благ, житлово-комунальних послуг і безперервного фінансування сфери здоров'я та соціальної допомоги. Привабливість використання ДПП полягає у можливості об'єднання фінансових, управлінських і інвестиційних ресурсів як державного, так і приватного секторів з метою досягнення більш вагомих результатів в економічній і соціальній сферах. Зацікавленість проектами ДПП з боку держави підвищується також у зв'язку браком бюджетних коштів на суспільно важливі довгострокові проекти, що мають високу вартість реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Успіх проектів ДПП закордоном і переваги, що виникають внаслідок співробітництва державного та приватного секторів привернули увагу багатьох вітчизняних вчених, серед яких: Брайловський І.А., Жмайло А.І., Захарченко П.В. та інші. Наукові праці вітчизняних вчених, у більшості випадків, присвячені партнерству державного та приватного секторів у сферах будівництва, розвитку інфраструктури, транспортної мережі, житлово-комунальних послуг як окремих регіонів, так і країни в цілому. Значно зросла зацікавленість наукової спільноти проектами ДПП після прийняття відповідного закону "Про державно-приватне партнерство" у 2010 році, а також з активізацією співпраці держави і бізнесу при реалізації масштабних проектів під час підготовки до футбольного чемпіонату "Євро 2012". Проблема мінімізації і контролю за соціальними ризиками (як з боку держави, так і приватного сектору) переймаються такі видатні вчені-економісти і практики, як Базилевич В.Д., Залєтов О.М., Осадець С.С., Пікус Р.В. Серед зарубіжних вчених, що присвятили свої наукові праці питанням взаємодії державного і приватного секторів при вирішенні соціально важливих проблем, можна виділити наступних: Вологіна Ж.Ю., Стратан Д.І., Хазуєв А.І., Мітчел М. На відміну від українських, зарубіжні науковці значну увагу приділяють ролі ДПП у таких сферах як соціальний захист населення, охорона здоров'я, розвиток освіти, науки і запровадження новітніх технологій.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Оскільки більшість вітчизняних науковців розглядають ДПП крізь призму розвитку інфраструктури і сфери житлово-комунального господарства, а наукові праці присвячені в основному загальним питанням ДПП, аналізу світового досвіду ефективності подібних проектів і перспективам його розвитку в Україні, недостатньо дослідженими залишаються питання співробітництва держави і бізнесу у соціальній сфері, особливо в контексті зменшення ризиків і розподілу відповідальності між державою та приватним партнером при реалізації соціальних проектів.

Метою статті є обґрунтування доцільності використання механізму ДПП при реалізації проектів у соціальній сфері.

Завданнями статті є:

- узагальнити наукові підходи до визначення ДПП;
 - обґрунтувати необхідність застосування проектів ДПП у сучасній економічній ситуації;
 - визначити роль ДПП у соціальній сфері;
 - розкрити значення ДПП у контексті розподілу соціальних ризиків;
 - обґрунтувати роль страхування у проектах ДПП.
- Предметом дослідження** є ДПП в Україні як механізм зменшення ризиків соціальної сфери.

Об'єктом дослідження є система економічних відносин між державним та приватним секторами у сучасних ринкових умовах.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань у статті були використані наступні методи:

- метод узагальнення (узагальнення основних наукових положень щодо трактування поняття і ролі ДПП в розвитку економіки країни та соціальної сфери, зокрема);
- метод синтезу (виокремлення основних складових ДПП у соціальній сфері; виокремлення соціального ризику з-поміж інших ризиків, що виникають під час реалізації проектів ДПП);
- метод порівняння (співставлення соціального ризику і соціального страхового ризику);
- метод опису (опис основних законодавчих положень у сфері ДПП, основних результатів дослідження і формулювання висновків).

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ.

У загальному розумінні ДПП являє собою інституційний механізм взаємодії держави з одного боку та одного або декількох приватних партнерів з іншого, з метою реалізації суспільно значущих проектів. Однак існують й інші трактування даної категорії. Приміром, на думку вчених Вологіної Ж.Ю. та Мавлікасова А.Х., ДПП – це правовий механізм узгодження інтересів і забезпечення рівноправності держави і бізнесу в рамках реалізації економічних проектів, спрямованих на досягнення цілей державного управління [1, с. 44].

За визначенням групи Світового банку ДПП передбачає укладання середньострокових та довгострокових угод між державою та приватним сектором, в яких чітко зазначені цілі проекту і строки його виконання, в результаті чого певний обсяг послуг, за які несе відповідальність держава забезпечується за рахунок бізнесу [2].

Не дивлячись на певну розрізненість поглядів щодо ДПП, автори сходяться до думки, що спільні проекти держави і приватного сектору є суспільно важливим явищем. Економічні та соціальні вигоди, що можуть бути досягнуті спільними зусиллями державного та приватного секторів у значній мірі перевищують результати досягнуті кожною стороною окремо. Це пояснюється тим, що при реалізації проектів ДПП досвід держави у забезпеченні населення суспільними благами, а також зацікавленість у соціальній захищеності населення поєднуються із високою мобільністю приватного сектору і схильністю останнього до інновацій, впровадження новітніх технологій і гнучкості в управлінні.

ДПП найчастіше використовується при реалізації проектів, за які держава традиційно несе відповідальність. Це проекти будівництва та житлово-комунальної сфери, освіти і охорони здоров'я, розвиток соціальної інфраструктури, транспортних мереж, реконструкція і утримання суб'єктів спільного використання [3, с. 302]. Найчастіше, такий механізм використовується державою з метою залучення приватних інвестицій при цьому зберігаючи права власності на об'єкт [4].

Одним з основних завдань держави при впровадженні спільних проектів є залучення бізнесу до довгострокових, капіталомістких, а часом, і малоприбуткових проектів, що мають важливе значення для розвитку пріоритетних галузей економіки. Оскільки основною метою приватного сектору є отримання прибутку, державі важливо забезпечити можливість збереження економічних вигод для приватного партнера від подібного роду проектів шляхом надання йому (приватному партнерові) податкових і інших пільг, доступу до певних обсягів фінансових ресурсів держави, всебічною підтримкою та сприянням розвитку такого проекту. З іншого

боку, розрізненість цілей держави і бізнесу може призвести до підвищення ефективності реалізації спільних проектів [5, с.16].

Приймаючи до уваги значні зусилля, що необхідно докласти при організації співробітництва держави і приватного сектору, конфлікт інтересів і розрізненість цілей, недовіру, що досить часто виникає між державою і бізнесом, існує низка вагомих причин на користь впровадження проектів ДПП, а саме:

- переоцінка ролі ДПП, як для економіки країни в цілому, так і для окремих її регіонів;
- визнання взаємозалежності державного і приватного секторів;
- отримання синергетичного ефекту та економічних переваг для кожної зі сторін при здійсненні спільних проектів [6, с.4];
- необхідність залучення додаткового фінансування для розвитку пріоритетних галузей економіки.

Серед соціальних факторів ДПП партнерства можна визначити наступні:

- необхідність збільшення середнього класу шляхом подолання значного розриву між "найбагатшими та найбіднішими";

- подолання безробіття, створення нових робочих місць;
- підняття якості соціальних послуг для населення на якісно новий рівень, що передбачає взаємодію державного та приватного секторів у сфері культури, освіти, науки, охорони здоров'я тощо;
- відповідність вартості соціальних послуг прибуткам населення.

Механізм ДПП чітко відображає взаємодію державних і приватних структур, і на нашу думку, може бути використаний у будь-якій галузі економіки, де таке партнерство може дати вагомий економічний і соціальний ефект. Оскільки галузі соціальної сфери грають значну роль у сталому розвитку економіки країни, їх постійне недофінансування державою, низькі стандарти якості соціальних послуг разом із стрімким зростанням цін і напруженою політико-економічною ситуацією ще більше послаблюють позиції держави на світовій арені. Саме тому, варто підкреслити важливість використання ДПП в Україні у соціальній сфері.

На нашу думку, розвиток ДПП у соціальній сфері визначається рядом наступних факторів (рис.1).

Рис. 1. Основні складові ДПП у соціальній сфері

*Джерело: складено автором на основі [6, с. 3]

Як видно з рисунку 1, спільна діяльність держави і приватного сектору у соціальній сфері потребує відповідного державно-правового регулювання і всебічної державної підтримки. В нашій країні досвід спільних проектів держави і приватного сектору є незначним, і відповідний закон, що регулює ДПП в Україні був прийнятий лише 01.07.2010 року. У зазначеному законі визначені правові засади ДПП, основні принципи його здійснення та сфери застосування, серед яких:

- машинобудування;
- збір, очищення та розподілення води;
- охорона здоров'я;
- туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт;
- забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем;
- оброблення відходів;
- виробництво, розподілення та постачання електричної енергії;
- управління нерухомістю" [7].

При цьому, згідно з законом, об'єктами ДПП є "...існуючі, зокрема, відтворювані (шляхом реконструк-

ції, модернізації, технічного переоснащення) об'єкти, у тому числі ділянки надр", що перебувають у державній або комунальній власності [7].

Як бачимо, вітчизняне законодавство визначає спрямованість проектів ДПП саме у сфері суспільних послуг і комунального господарства. Варто погодитись з таким підходом, оскільки першочергово держава несе відповідальність за ці соціально важливі елементи. Однак, на нашу думку, загострення таких соціальних проблем в країні як зростання безробіття, скорочення заробітних плат, збільшення кількості інвалідів потребують термінового вирішення і злагодженої співпраці державного та приватного секторів.

У контексті зазначених соціальних проблем актуальним стає питання розподілу соціальних ризиків. У широкому розумінні під соціальним ризиком прийнято вважати ймовірність настання несприятливих наслідків, обумовлених невідповідністю поведінки суб'єктів ризику і конкретного соціально-культурного простору, до якого дані суб'єкти інтегровані [8, с. 87]. Факторами, що обумовлюють появу соціальних ризиків можуть бути наступні:

- зміна якості трудових ресурсів, професійної мобільності;
- збільшення розриву між соціальними прошарками населення;
- назрівання релігійних та культурних конфліктів;
- порушення прав людини, як з боку держави, так і працедавців;
- небезпечні умови праці;
- порушення громадської безпеки;
- різке погіршення екологічного стану навколишнього середовища тощо.

Варто зазначити, що саме група соціальних ризиків характеризується низкою ознак, не властивих іншим ризикам, а саме:

1. соціальні ризики носять загальний характер, вони не залежать від волі окремої людини, впливають на суспільство в цілому незалежно від соціального статусу, віросповідання, рівня доходів окремого індивіда;
2. неминучість настання соціальних ризиків: соціальні ризики неможливо повністю виключити з життя суспільства, їх можна мінімізувати та управляти ними, у певній мірі;
3. соціальні ризики є потенційним джерелом реалізації інших ризиків (неконтрольований соціальний ризик може призвести до виникнення негативних і несприятливих економічних і політичних наслідків);
4. соціальні ризики не є наслідками природних, технічних і технологічних процесів;
5. відповідальність усіх соціальних, культурних, етнічних, професійних груп за уникнення настання соціального ризику [9].

В контексті зазначених факторів і специфічних ознак соціальних ризиків можна зазначити, що населення всіх регіонів нашої країни постійно знаходиться у групі ризику щодо настання тих чи інших несприятливих соціально-економічних подій. Важливим інструментом фінансування соціальних ризиків є страхування. В контексті страхування доречно розглядати саме соціальний страховий ризик. Соціальний страховий ризик – це певна подія, що виникає незалежно від волевиявлення людини та тягне за собою зміну її матеріального і (або) соціального становища внаслідок втрати працездатності (хвороба, нещасний випадок на виробництві, досягнення особою пенсійного віку тощо) або зменшення попиту на робочу силу (безробіття). У разі настання соціального страхового ризику здійснюється обов'язкове соціальне страхування. Безпосереднє відношення

до мінімізації і контролю за соціальними ризиками має і сфера охорони здоров'я, якість медичного обслуговування і стан медичного страхування в країні.

На нашу думку, ДПП у сфері страхування є одним з найбільш перспективних напрямків співпраці державного і приватного секторів, що сприятиме покращенню соціально-економічної ситуації в країні. На користь співробітництва держави і страхового сегменту можна назвати наступні фактори:

- розподіл ризиків між державою і страховиком;
- наявність державної підтримки і державних гарантій проектів, що стосуються соціального захисту і охорони здоров'я;
- ефективне управління ризиками, що обумовлено самою специфікою і спеціалізацією діяльності страхової компанії;
- більш широкі можливості фінансування проектів, що обумовлено розподілом витрат між державою (бюджетні кошти) і страховою компанією;
- досвід роботи страхової компанії, мобільність управління, схильність до інноваційних підходів, наявність системи ризик-менеджменту;
- більш висока довіра населення до подібних проектів, що обумовлена участю в них держави.

Варто зазначити, що окрім співробітництва держави і приватного сектору у сфері соціального страхування, у багатьох розвинених країнах світу поширеною є практика ДПП в області медичного страхування та агрострахування. Приміром, у США та Індії завдячуючи ДПП у сфері медичного страхування, дорогі медичні послуги і якісне медичне обслуговування мають можливість отримувати особи, що перебувають за межею бідності, оскільки частину страхових внесків за них сплачує уряд. У країнах Західної Європи досить поширеною є практика надання субсидій виробникам сільськогосподарської продукції [10, с.63].

Отже, страхова компанія має бути невід'ємним учасником проектів ДПП. Зарубіжний досвід свідчить, що страховик в даній ситуації може надавати свої професійні послуги або бути безпосередньо стороною угоди ДПП. Приміром, якщо мова йде про проекти, що стосуються надання житлово-комунальних послуг, будівництва, реконструкції, виробництва, машинобудування тощо, страховик надає свої професійні послуги, тобто за певну плату приймає на себе частину ризиків проекту (найчастіше це кредитний або інвестиційний ризик) (рис 2).

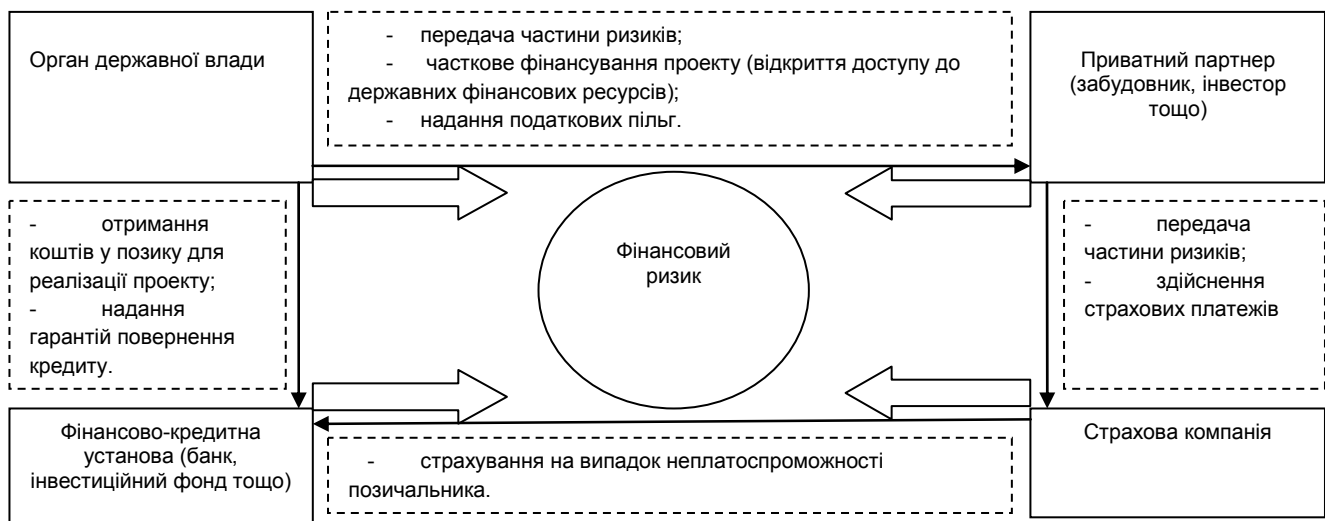

Рис. 2. Розподіл фінансових ризиків між учасниками угоди про ДПП

*Джерело: складено автором

З іншого боку, при реалізації проектів з охорони здоров'я, відновлення працездатності, освіти, підвищення рівня кваліфікації, страхова компанія може

представляти приватний сектор, тобто виступати однією зі сторін концесійної угоди (рис 3).

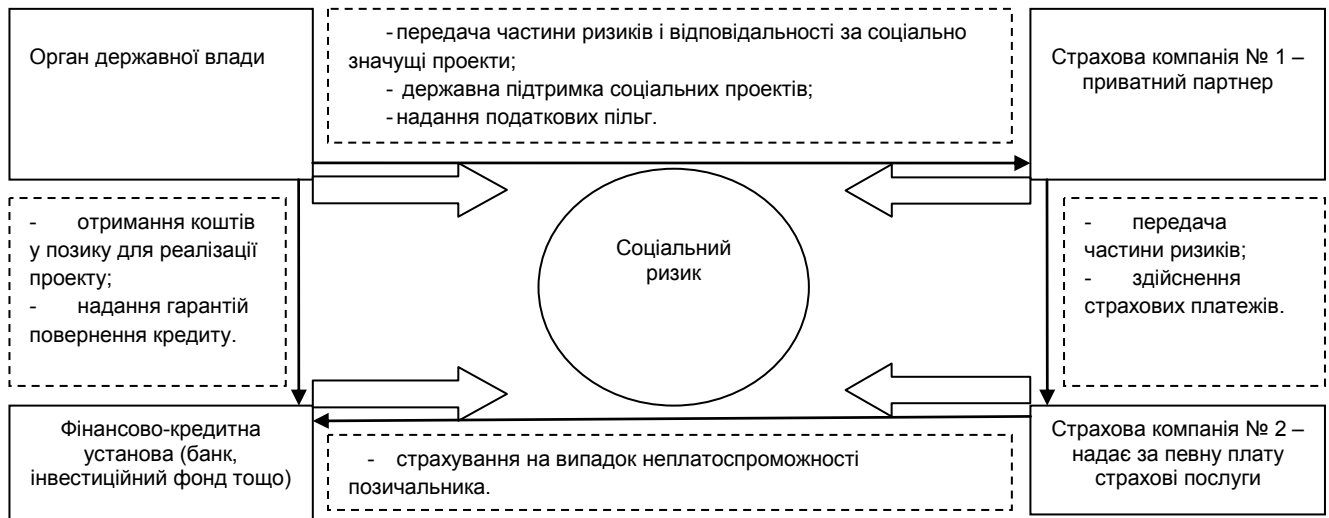

Рис. 3. Розподіл соціальних ризиків між учасниками угоди про ДПП

*Джерело: складено автором

Окрім приватного партнера, з яким безпосередньо укладається угода про співпрацю, у проекті ДПП може приймати участь одна або декілька фінансово-кредитних установ. Фінансово-кредитною установою може бути банк (національний або міжнародний), інвестиційний фонд тощо, що готові надати певний обсяг фінансових ресурсів на довгостроковий період. Інтерес кредиторів до участі у подібних проектах підсилюється тим, що держава є однією зі сторін угоди про ДПП, а отже може виступати гарантом повернення позичених коштів.

Успіх проектів ДПП залежить безпосередньо від всіх його учасників, адже кожен несе певну частку відповідальності. Однак, найбільш вагомим фактором розвитку ДПП в країні є державна політика сприяння і підтримки таких проектів, створення сприятливих умов, мотивація і заохочення приватного сектору до участі у суспільно важливих проектах.

ВИСНОВКИ. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що у складних сучасних політичних, економічних і соціальних умовах, ДПП є одним з найбільш оптимальних шляхів втілення у життя довгострокових, капіталомістких і суспільно значущих проектів. Соціальна сфера, що є особливо чутливою до різного роду потрясінь, потребує особливої уваги з боку органів державної влади. Такі актуальні соціальні проблеми як зростання безробіття, загострення національних конфліктів, зменшення доходів населення вже чинять значний негативний вплив на економіку країни в цілому. Значне навантаження на бюджет та збільшення кількості непередбачуваних витрат ще більше послаблюють можливості держави щодо виконання функцій соціального захисту і, як наслідок, відбувається скорочення соціальних виплат населенню, відміна пільг, збільшення пенсійного віку тощо. Очевидним є той факт, що на сьогодні привабливість ДПП для держави є значно вищою, ніж для приватного сектору, оскільки проекти ДПП характеризуються достатньо значним періодом окупності, а у складних соціально-економічних умовах, їх прибутковість взагалі важко передбачити. Не дивлячись на це, важливість і соціальна значущість подібних проектів залишається достатньо високою, а їх ефективність доведена багаторічним досвідом впровадження таких

проектів у зарубіжних країнах. Необхідність запровадження ДПП саме у соціальній сфері обумовлена неминучістю настання і всеохоплюючим характером, що носять соціальні ризики. Державна підтримка і розвиток страхового сегменту надають можливість державі отримати як надійного партнера в ДПП в особі страхової компанії, так і потужний механізм подолання і фінансування соціальних ризиків.

ДИСКУСІЯ. Оскільки в нашій країні досвід ДПП у соціальній сфері є досить незначним, то виникає ряд дискусійних питань з даної проблематики:

- недостатність нормативно-правового забезпечення і державного регулювання ДПП;
- недосконалість системи оцінки платоспроможності і фінансової стійкості приватного партнера;
- урегулювання відносин між партнерами протягом дії угоди;
- непрозорість держави при виборі приватного партнера;
- високі фінансові і соціальні ризики [10, с. 62].

Також не вирішеними залишаються деякі питання регулювання страхового ринку, адже у сучасних економічних умовах значна кількість страхових компаній відчула певні труднощі із платоспроможністю, а деяким довелося піти з ринку. Ті компанії, що продовжують функціонувати намагаються уникнути надмірних ризиків і займатися виключно такою діяльністю, що приносить стабільний прибуток. Зазначені проблеми ускладнюють впровадження ДПП в Україні і є підґрунтям для подальших досліджень і наукових пошуків.

Список використаних джерел

1. Вологіна Ж. Ю. Государственно-частное партнерство на современном этапе / Ж. Ю. Вологіна, А. Х. Мавликасов // Актуальные вопросы юридических наук: материалы междунар. науч. конф. – 2012. – С. 43-45.
2. What are Public Private Partnerships? [Електронний ресурс] // The World Bank Group: [сайт]. – Режим доступу: <http://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/overview/what-are-public-private-partnerships>
3. Стратан Д.И. Механизм реализации государственно-частного партнерства в социальной сфере Российской Федерации / Д.И. Стратан, А.И. Хазуев // Проблемы экономики. – 2013. – №3. – С. 300-305.
4. Точеная Т.И. Государственно-частное партнерство как современный фактор регионального развития / Т.И. Точеная, Н.Е. Кунченко [Електронний ресурс]: [сайт]. – Режим доступу: <http://regec.ru/articles/2013/vol3/5.pdf>

5. Брайловський І. А. Державно-приватне партнерство як угода про взаємні вигоди / І. А. Брайловський // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка": збірник наукових праць. – 2013. – Випуск 24. – С. 15–18.

6. Mitchell M. An Overview of Public Private Partnerships in Health [Електронний ресурс] // Harvard School of Public Health: [сайт]. – Режим доступу: <https://www.hsph.harvard.edu/hsg/publications/pdf/PPP-final-MDM.pdf>

7. Закон України "Про державно-приватне партнерство" від 01.07.2010 № 2404-VI [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.

8. Жмайло А.И. Социальный риск как показатель социальной трансформации современного общества / А.И. Жмайло // Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Социально-гуманитарные науки. – 2008. – Выпуск 21 (121) – с. 83-88.

9. Социальные риски [Електронний ресурс] // Управление рисками: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.risk24.ru/sozialiriski.htm>

10. Мужилівський В.В. Державно-приватне партнерство як засіб удосконалення обов'язкового страхування в Україні / В.В. Мужилівський // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 37. – С. 60-65.

Надійшла до редколегії 30.01.15

А. Олейник, канд. екон. наук, ассист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЕРСТВО КАК МЕХАНИЗМ УМЕНЬШЕНИЯ РИСКОВ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ

В статье определена роль государственно-частного партнерства в социально-экономическом развитии страны и ее регионов, определены основные причины и социальные факторы в пользу внедрения ГЧП в Украине, выделены основные составляющие ГЧП в социальной сфере. Определена сущность социальных рисков, факторы, которые обуславливают их основные признаки. Раскрыто значение ГЧП в контексте распределения социальных рисков, определена роль страхования в соглашениях о ГЧП.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство, частный сектор, социальная сфера, социальные риски, социальные услуги, страхование.

A. Oleynik, PhD in Economics, Assistant

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

PUBLIC PRIVATE PARTNERSHIP AS A MECHANISM TO REDUCE SOCIAL RISKS

The role of public-private partnership in the overall development of the country and its regions is determined in the article. The opinions of foreign and domestic scientists on the interpretation of the concept of PPP are analyzed, the main causes and social factors in favor of the introduction of PPP in Ukraine are determined. Singled out the main components of the PPP in the social sphere, including: public-regulation, public policy, transparency and accountability of PPP, financing and benefits of the project, the division of responsibilities between the public and private partners, taking into account the interests of consumers. Author determined the main provisions of the law of Ukraine "On Public Private Partnership". The essence of social risk factors that cause them, their main features are determined. Differentiated concept of social risk and social insurance risk, the role of insurance in PPP agreements and key factors for cooperation between the state and the insurance segment are determined. Risk sharing agreement between the parties to the PPP when the state is a partner insurance company or other private partner is demonstrated.

Keywords: public-private partnership, private sector, social sphere, social risks, public services, insurance.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2015, 3(168): 72-80

УДК 368.01

JEL G22

DOI: dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/168-3/11

Р. Пікус, канд. екон. наук, проф.,

В. Заколюжний, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

В статті досліджено сутність та місце інновацій як фактору підвищення ефективності страхової діяльності. Виявлено специфічні особливості інноваційного розвитку страхування, що є результатом особливостей його функціонування, як складової фінансової системи. Виявлено та проаналізовано особливості інноваційного розвитку страхової діяльності в зарубіжних країнах. Охарактеризовано основні тенденції розвитку страхових продуктів, серед яких: соціальні мережі, хмарні технології, інтернет, автоматизація бізнес – процесу та збільшення частки прямих продажів. Визначено тенденції та обґрунтовано перспективи використання сучасних інформаційних технологій в страховій діяльності. Доведено, що автоматизація, інтернет – страхування та розробка онлайн – страхування є необхідною складовою для ефективного управління страховою компанією.

Ключові слова: інновації, хмарні обчислення, інтернет-страхування, бізнес-процес, інформаційна система.

ВСТУП. Посилення ролі глобалізаційних та євроінтеграційних процесів спричинило збільшення конкуренції на ринку, в тому числі на ринку фінансових послуг та ринку страхових послуг як його складової. Сильна конкуренція з боку іноземних страхових компаній на ринку страхових послуг України, насамперед, обумовлюється їх багаторічним досвідом і ефективним інноваційним розвитком як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках. В цих умовах інноваційний розвиток страхової діяльності в Україні є головною необхідною умовою для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних страхових компаній.

Складність управління інноваційними процесами в страховій діяльності пов'язана з недостатнім розвитком інфраструктури вітчизняного страхового ринку, відсутністю довгострокових програм розвитку страхової діяльності, обмеженістю механізмів інвестування страхових резервів, відсутністю кваліфікованих кадрів в інно-

ваційній сфері, низькою страховою культурою населення та негативними очікуваннями щодо економічного розвитку країни в цілому.

Вищезазначене свідчить про надзвичайну актуальність наукової проблеми, суть якої полягає у визначенні перспектив та напрямків підвищення ефективності страхової діяльності на основі її інноваційного розвитку.

Впровадження інноваційного розвитку страхової діяльності в Україні є необхідною умовою для конкурентоспроможної діяльності вітчизняних страхових компаній, чому сприяє сильна конкуренція з боку іноземних страховиків. Для іноземних страхових компаній найбільш поширеною є нецінова конкуренція, що проявляється саме в інноваційному розвитку і є запорукою їх успіху в жорсткій конкурентній боротьбі на внутрішньому та зовнішньому ринках.

На сьогодні актуальність теми обумовлена також необхідністю активізації функціонування страхового